

Charakterystyka i fenomen spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w słowackim porządku prawnym

Characteristics and the phenomenon of a limited liability company in the Slovak legal order

Wstęp

W dniu 1 stycznia 2017 r. na Słowacji weszła w życie nowelizacja (Zákon č. 389/2015 Z. z.) tamtejszego Kodeksu handlowego (Obchodný zákonník, č. 513/1991 Zb.; dalej: s.k.h.), a na jej mocy przepisy statuujące możliwość zakładania prostej spółki akcyjnej (słow. *jednoduchá spoločnosť na akcie*). Jak wskazywano, wprowadzenie tych uregulowań prawnych miało zwiększać atrakcyjność słowackich spółek poprzez „ułatwienie wstępu do nich przez inwestorów” (Cukerová, 2018, para. 3). Założenia powyższe nie zostały jednak spełnione – jak pokazują statystyki, w 2019 r. założono jedynie 52 tego typu spółki. Zdecydowanie najwięcej, bo aż 19 603, zarejestrowano spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (FinStat, 2020, wykres 3). Z czego wynika fenomen drugiej z wymienionych tu spółek? W niniejszym artykule podjęto próbę odpowiedzi na to pytanie. Z racji ograniczeń objętościowych w tekście przedstawiono najważniejsze – zdaniem autorki – cechy słowackiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, świadczące o jej atrakcyjności dla potencjalnych inwestorów.

1. Podstawowe informacje

Między rokiem 1950 a 1991 na Słowacji nie było regulacji dotyczącej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (Finančné centrum Peniazoch, 2017, para. 2).

Ta forma prawna pojawiła się dopiero wraz z wejściem w życie słowackiego Kodeksu handlowego z 1991 r. (tamże).

Obecnie spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest jednym z typów słowackich spółek handlowych – obok spółki jawnej (słow. *verejná obchodná spoločnosť*), spółki komandytowej (słow. *komanditná spoločnosť*), spółki akcyjnej (słow. *akciová spoločnosť*) oraz wspomnianej już wyżej prostej spółki akcyjnej. Wraz z dwoma z ostatnimi rodzajami tej formy prawnej zaliczana jest do grona spółek kapitałowych (Pongóová, 2011, s. 24).

Analogicznie, jak ma to miejsce w Polsce na podstawie art. 160 § 1 i 2 Kodeksu spółek handlowych (ustawa z dnia 15 września 2000 r., dalej: k.s.h.), zgodnie z § 107 s.k.h. firma spółki z ograniczoną odpowiedzialnością musi zawierać oznaczenie „*spoločnosť s ručením obmedzeným*”. Możliwe jest także użycie jednego ze skrótów: „s. r. o.” lub „*spol. s r. o.*”. Przepisy dotyczące spółki z ograniczoną odpowiedzialnością znajdują się przede wszystkim w § 125-153 s.k.h.

2. Założenie spółki

Do założenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na Słowacji, podobnie jak ma to miejsce w Polsce, konieczne jest zawarcie umowy spółki. Jednak w przypadku, gdy jest tylko jeden założyciel – dokument ten zostaje zastąpiony przez akt założycielski. Co bardzo ciekawe, dokumenty te nie muszą mieć formy aktu notarialnego (Ukropec, 2016, para. 2). Inną możliwością jest założenie spółki przy pomocy systemu informatycznego. Jest to wyraz odformalizowania sposobu zakładania tej spółki. Co ciekawe, w Polsce także istnieje możliwość założenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przy pomocy Internetu, jednak już w przypadku tradycyjnego sposobu konieczne jest zawarcie umowy spółki za pomocą aktu notarialnego (zob. art. 157 k.s.h.).

Zgodnie z § 110 ust. 1 s.k.h. umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością obligatoryjnie musi zawierać następujące informacje:

- a. nazwę spółki i jej siedzibę,
- b. oznaczenie wspólników ze wskazaniem nazwy i siedziby osoby prawnej lub nazwy i miejsca zamieszkania osoby fizycznej,
- c. przedmiot działalności,
- d. wysokość kapitału zakładowego i wysokości wkładu każdego wspólnika przy założeniu spółki, w tym sposób i okres spłacania wkładu,
- e. imiona i nazwiska wraz z miejscem zamieszkania członków zarządu i sposób, w jaki działają w imieniu spółki,

- f. imiona i nazwiska wraz z miejscem zamieszkania członków rady nadzorczej, jeśli jej powołanie zostało przewidziane,
- g. wskazanie zarządcy wkładów – zgodnie z § 60 ust. 1 s.k.h. jest to jeden z założycieli, który zarządza wkładami przed założeniem spółki,
- h. wysokość kapitału rezerwowego, jeśli spółka tworzy fundusz rezerwowy przy swoim powstaniu i wysokość, do której ma on być uzupełniony i sposób tego uzupełnienia,
- i. wynagrodzenie należne osobom podejmującym czynności w celu założenia spółki lub w celu uzyskania zezwolenia na jej działanie,
- j. przewidywane koszty związane z założeniem i powstaniem spółki (w tym kontekście trzeba zauważyć, że s.k.h. przewiduje dwa główne zdarzenia dotyczące założenia spółki – jej założenie (słow. *založenie*), urzeczywistniające się w momencie podpisania umowy spółki lub aktu założycielskiego, oraz jej powstanie (słow. *vznik*), które ma miejsce w momencie wpisu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do rejestru handlowego),
- k. inne informacje, przewidziane przepisami ustawy.

Na atrakcyjność spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wpływ zapewne ma także elastyczność celu jej założenia. Może być ona bowiem założona w celu gospodarczym, lecz także w innym, jak np. działalność kulturalna czy informacyjna (Andrášová, 2014, s. 31-32) – katalog ten jest więc otwarty, analogicznie jak ma to miejsce w przypadku polskiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, która zgodnie z art. 151 § 1 k.s.h. może być założona w każdym celu prawnie dopuszczalnym.

Przy omówieniu kwestii dotyczących umowy spółki, należy także wskazać, że § 110 ust. 2 s.k.h. przewiduje, iż w umowie tej może znaleźć się fakultatywne postanowienie o wydaniu przez spółkę statutu, w którym zostanie uregulowana jej wewnętrzna organizacja oraz szczegóły dotyczące spraw przewidzianych w tej umowie. Tym samym statut spółki jest dokumentem fakultatywnym, jednak wiążącym dla wspólników i organów spółki, gdy zostanie wydany (Nevolná, Škrinár & Dashöfer, 2019b, para. 1). To kolejny element odformalizowania tej spółki względem spółki akcyjnej, w przypadku której statut jest elementem obligatoryjnym. Jest to także bardzo ciekawe rozwiązanie dla wspólników, którzy przy zawieraniu umowy spółki nie zdecydowali bądź nie porozumieli się co do szczegółów jej funkcjonowania.

3. Powstanie spółki

Zgodnie z § 62 ust. 1 s.k.h. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością powstaje z chwilą dokonania wpisu do rejestru handlowego – ma on więc charakter konstytutywny. Z kolei sam wniosek o wpis musi być złożony do 90 dni od dnia jej założenia.

4. Wspólnicy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

Pewną swobodę, co do ukształtowania grona wspólników, gwarantują także minimalne i maksymalne ich limity. Zgodnie z § 105 ust. 1-2 s.k.h. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością założyć może minimalnie jeden, a maksymalnie pięćdziesięciu wspólników. Potencjalna liczba wspólników jest tu więc ujęta dość szeroko – umożliwia to założenie tego typu spółki zarówno w przypadku rozdrobnienia kapitału wśród wielu wspólników, jak i w przypadku mniejszego ich grona, tj. gdy udziały będzie posiadać mniejsza ich liczba. Z kolei w Polsce możliwa liczba wspólników z ograniczoną odpowiedzialnością jest nieograniczona, co wynika z treści art. 151 § 1 k.s.h., gdzie *ex lege* wskazano, że „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością może być założona przez jedną albo więcej osób”. Którą regulację ocenić należy jako lepszą? W moim przekonaniu nie da się jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Z jednej bowiem strony, słowacki model spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pozwala na łatwiejszą współpracę wspólników – prościej jest się porozumieć przy mniejszej liczbie podmiotów. Z drugiej jednak strony, polski model znacznie ułatwia kwestie pozyskania kapitału do spółki przez możliwość przyjęcia w poczet wspólników nieograniczonej ich liczby. Wyjaśnieniem dla tej decyzji słowackiego ustawodawcy może być brak odpowiednika polskiej spółki komandytowo-akcyjnej, będącej spółką osobową, w której występują elementy kapitałowe (Kidyba 2020, teza 1) – ograniczenie liczby wspólników do 50 sugerować może, że forma spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie służy do podejmowania wielkich przedsięwzięć. W tym celu ustawodawca niejako zachęca do zakładania spółki akcyjnej czy prostej spółki akcyjnej, gdzie liczba akcjonariuszy jest nieograniczona.

Wniosek odnośnie do tego, że typ spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest bardziej odpowiedni dla mniejszych przedsięwzięć, uprawniony jest także w momencie przeanalizowania regulacji dotyczących stanu faktycznego, gdy spółka ma jednego wspólnika, będącego osobą fizyczną. W tym przypadku

może on wykonywać jednocześnie zarówno funkcje walnego zgromadzenia, jak i funkcje członka zarządu. Jednakże w tej materii istnieją obostrzenia. Zgodnie bowiem z § 105a s.k.h. jedna osoba może być jedynym wspólnikiem tylko w trzech spółkach. Co więcej, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, gdzie występuje tylko jeden wspólnik, nie może być ani jedynym wspólnikiem, ani jedynym założycielem innej spółki. Regulacja ta ogranicza nieuczciwe zachowania.

4.1. Wybrane obowiązki wspólnika

Wśród najważniejszych obowiązków wspólnika wyróżnić można:

1. obowiązek wniesienia wkładu,
2. obowiązek spłaty strat spółki, gdy przewiduje to umowa spółki,
3. odpowiedzialność za zobowiązania spółki do wysokości swojego niespłaconego wkładu zapisanego w rejestrze handlowym,
4. obowiązek przestrzegania uchwał, które zostały przyjęte przez walne zgromadzenie (Bartko, 2018, para. 19 i nast.).

Poniżej zostaną omówione najbardziej istotne – zdaniem autorki – obowiązki wspólnika.

4.1.1. Odpowiedzialność za zobowiązania

Wydaje się, że fenomen liczby zakładanych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością wynika przede wszystkim z tego, że jest to względnie jedna z bezpieczniejszych form prowadzenia działalności gospodarczej (Gajdošová, 2010, s. 9). To obniżenie ryzyka wynika z regulacji przewidzianej w § 106 s.k.h., zgodnie z którą wspólnik odpowiada za zobowiązania spółki wyłącznie do wysokości swojego niespłaconego wkładu zapisanego w Rejestrze Spółek. W przypadku, gdy wkład ten został spłacony, zobowiązania spółki nie mogą zostać spłacone z majątku tego wspólnika (AKMV, para. 3). Oczywiście ten model odpowiedzialności za zobowiązania charakterystyczny jest dla spółek kapitałowych (podobnie jak w Polsce ma to miejsce w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjnej), jednak tutaj łączy się z innymi pozytywnymi rozwiązaniami prawnymi towarzyszącymi słowackiej spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, do których zaliczyć można odformalizowanie niektórych działań w stosunku do spółki akcyjnej czy stosunkowo interesujące regulacje podatkowe, które zostaną opisane w dalszej części tekstu.

4.1.2. Obowiązek wniesienia wkładu

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wydaje się także być atrakcyjna dla jej założycieli z racji sposobu wniesienia wkładu. Po pierwsze, zgodnie z § 109

ust. 1 s.k.h. minimalny udział wspólnika wynosi 750 euro, co jest kwotą stosunkowo niską. Po drugie, wkład ten nie musi zostać wniesiony od razu przy założeniu spółki bowiem musi być wpłacone jedynie 30% wkładu, a pozostała część musi zostać spłacona najpóźniej do 5 lat od dnia założenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (Macejová, para. 7).

Uprawnienie to nie obowiązuje w przypadku, gdy założycielem spółki jest tylko jedna osoba – w tym wypadku przed wpisem spółki do rejestru kapitał zakładowy musi być wpłacony w minimalnej wysokości 5000 euro (tamże).

4.2. Wybrane prawa wspólnika

Prawa wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością rozdzielić można według trzech podstawowych kategorii: praw majątkowych, praw związanych z zarządzaniem spółką i jej kontrolą oraz praw związanych z uzyskiwaniem informacji o spółce (Gmitter, 2013, s. 45). Dwa ostatnie rodzaje praw zwane są także zbiorczo prawami niemajątkowymi (Vidová, 2015, s. 23).

Wśród pierwszej z tych kategorii, tj. praw majątkowych, wyróżnić można m.in.:

1. prawo do podziału zysku,
2. prawo do wyrównania udziału,
3. prawo do udziału w bilansie likwidacyjnym,
4. prawo pierwszeństwa do uzyskania nowego udziału przy zwiększaniu kapitału zakładowego,
5. prawo do zbywania swoich udziałów w spółce (Bartová, Škrinár & Dashöfer, 2019a, para. 4 i nast.).

Wśród praw związanych z zarządzaniem spółką i jej kontrolą oraz praw związanych z otrzymywaniem informacji o spółce, tj. praw niemajątkowych, wskazać można:

1. prawo uczestnictwa w walnym zgromadzeniu i głosowania na nim,
2. prawo żądania zwołania walnego zgromadzenia,
3. prawo bycia informowanym o sprawach spółki,
4. prawo dochodzenia roszczeń w imieniu spółki przeciwko członkom zarządu i pozostałym wspólnikom,
5. prawa związane z prowadzoną listą wspólników (prawo bycia zapisanym na liście, prawo przeglądania listy i prawo żądania wypisania z listy wspólników),
6. prawo wspólnika, którego wkład wynosi przynajmniej 10% kapitału zakładowego, do przedłożenia projektu uchwały wspólników poza walnym zgromadzeniem,

7. prawo domagania się stwierdzenia nieważności uchwały walnego zgromadzenia,
8. prawo wspólnika do wniesienia pozwu o zniesienie jego uczestnictwa w spółce (tamże).

Niniejsze enumeratywne wyliczenie doskonale pokazuje kolejną pozytywną cechę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – liczba praw wspólnika zdecydowanie przewyższa liczbę jego obowiązków.

4.2.1. Prawo do podziału zysku

Jednym z najważniejszych – z perspektywy inwestora – praw wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest prawo do podziału zysku. Truizmem jest stwierdzenie, że aby w ogóle można było rozważać podział zysku, to spółka musi go wykazać (Vidová, 2015, s. 23). Wymieniony tu zysk musi być wykazany w rocznym sprawozdaniu finansowym, a następnie zatwierdzony w drodze uchwały walnego zgromadzenia (Gmitter, 2013, s. 45), podjętej zwykłą większością głosów obecnych akcjonariuszy (umowa spółki w tym zakresie może przewidywać wyższe wymogi) (Bartová, Škrinár & Dashöfer, 2019b, para. 3 i nast.).

Co do zasady, podział ten odbywa się proporcjonalnie do wielkości posiadanych udziałów, jednak umowa spółki, jak wskazuje § 123 s.k.h., może w tym względzie przewidywać inaczej. Przykładowo, może to być podział niezależny od wielkości udziału (tamże). Jak pokazuje powyższa regulacja, przepisy dotyczące słowackiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w wielu przypadkach mogą być doregulowane w drodze postanowień umowy spółki, będąc tym samym doskonałym urzeczywistnieniem zasady swobody umów.

4.2.1. Prawo do wypłaty wyrównującej udział

Prawo do wypłaty wyrównującej udział wspólnika ma miejsce wyłącznie w przypadkach wskazanych *ex lege* w s.k.h., gdy dochodzi do wygaśnięcia jego udziału w spółce w czasie jej trwania (pełny katalog: Vidová, 2015, s. 25).

Ma to miejsce m.in. w następujących przypadkach:

1. wyłączenia wspólnika ze spółki w drodze uchwały podjętej przez walne zgromadzenie w przypadku braku spłaty wkładu po wyznaczeniu dodatkowego terminu na jego uiszczenie (zob. § 114 ust. 4 s.k.h.);
2. wyłączenia wspólnika ze spółki w drodze uchwały podjętej przez walne zgromadzenie w przypadku niedopełnienia przez wspólnika obowiązku pokrycia strat spółki (zob. § 121 ust. 1 s.k.h.);
3. śmierci wspólnika, gdy udział nie przechodzi na jego dziedzica (zob. § 116 ust. 3 s.k.h.);

4. zniknięcie osoby prawnej, gdy jej udział nie przeszedł na następcę prawnego (tamże);
5. orzeczenia sądu o ogłoszeniu upadłości wspólnika (zob. § 148 ust. 2 s.k.h.). Zdaniem Sądu Najwyższego Republiki Słowackiej

prawo do wypłaty wyrównującej udział powstaje względem wspólnika, którego udział w spółce zniósł sąd lub który został ze spółki wyłączony (§ 61 ust. 2 i 3 s.k.h.). Identyczne prawo ma także dziedzic lub następca prawny, o ile nie przeszedł na niego udział (§ 116 s.k.h.)” (Rozsudek Najwyższego sądu Slovenskej republiky z 26. września 2001).

Tym samym wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i jego udział chroniony jest na wielu płaszczyznach, także w przypadku jego potencjalnych problemów finansowych, istnieje bowiem możliwość wypłaty wyrównującej udział.

5. Kapitał zakładowy

Na wstępie niniejszego podrozdziału należy przedstawić legalną definicję kapitału zakładowego. Zgodnie z § 58 ust. 1 s.k.h. „kapitałem zakładowym jest kwotowe wskazanie sumy pieniężnych i niepieniężnych wkładów wszystkich wspólników do spółki”. Kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi 5000 euro (zob. § 108 ust. 1 s.k.h.). Kapitał zakładowy jest tu więc względnie niski – przykładowo, kapitał zakładowy spółki akcyjnej wynosi 25 000 euro, co stanowi pięciokrotność kapitału spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Powyższe także niejako tłumaczy fenomen opisywanej tu spółki polegający na tym, że większość zakładanych na Słowacji spółek to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – wspólnicy nie są bowiem zobowiązani do wniesienia wkładu pieniężnego w dużej wysokości.

Stosunkowo niski jest także minimalny wkład wspólnika, który wynosi 750 euro. Co więcej, wspólnicy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie są także zobowiązani do wpłaty całości wkładu już przy zakładaniu spółki – może być on spłacany stopniowo w okresie do 5 lat od założenia spółki. W przypadku, gdy spółka ma dwóch wspólników, warunki i okresy spłacania ich wkładów do kapitału zakładowego mogą być przewidziane w umowie spółki, jednak 5-letni okres na spłatę musi zostać zachowany (Seneš, 2015, para. 9). W przypadku rozłożenia na dłuższy okres spłaty kapitału zakładowego – przy założeniu spółki

spłacone zostać musi 50% minimalnej wysokości kapitału zakładowego, tj. kwoty 2500 euro (Macejová, para. 9).

6. Kapitał rezerwowy

W kontekście kwestii finansowych, oprócz stosunkowo niskiego minimalnego progu kapitału zakładowego, na aprobatę zasługuje także regulacja dotycząca kapitału rezerwowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, która charakteryzuje się dość dużą swobodą jego ustanowienia.

Przy założeniu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie ma obowiązku utworzenia kapitału rezerwowego. Zagadnienie to w tym momencie funkcjonowania spółki w całości zostało pozostawione do swobodnej decyzji wspólników (Pohlod, Horniaček & Dashöfer, 2017, para. 4). Oczywiście, tym samym utworzenie kapitału rezerwowego może zostać ustanowione już w tym okresie na podstawie odpowiednich postanowień przewidzianych w umowie spółki, takich jak: termin do wpłaty, a także jego wysokość (tamże, para. 5-6). W tym przypadku kapitał rezerwowy tworzony jest więc z majątku założycieli spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (Vargová, 2014, s. 27).

W przypadku nieutworzenia kapitału rezerwowego przy założeniu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zgodnie z § 124 ust. 1 s.k.h. obowiązek ten pojawia się w roku, w którym spółka po raz pierwszy wytworzyła zysk (Bartko, 2019, para. 5), tzn. w momencie, gdy został on wykazany w księgach rachunkowych prowadzonych przez spółkę (Vargová, 2014, s. 27). Kwota ta wynosi minimum 5% czystego zysku, nie więcej jednak niż 10% kapitału zakładowego (zob. § 124 ust. 1 s.k.h.). Spółka jest zobowiązana każdego roku uzupełniać tę sumę o kwotę określoną w umowie spółki do momentu osiągnięcia wysokości kapitału rezerwowego określonego w umowie spółki lub statucie, minimalnie jednak do poziomu 10% kapitału zakładowego (Pohlod, Horniaček & Dashöfer, 2017, para. 8).

Regulacja dotycząca utworzenia kapitału rezerwowego pozostaje w bardzo silnej korelacji z zasadą swobody umów. W tym kontekście na uwagę zasługuje także rozwiązanie, zgodnie z którym zarówno czas tworzenia kapitału zakładowego, jego wysokość, jak i sposób spłacania należą do materii regulowanej w umowie spółki (tamże, para. 6), co także zapewnia wspólnikom swoistą wolność prowadzenia działalności gospodarczej, mogą oni bowiem dość swobodnie decydować o rozdysonowaniu swojego majątku.

7. Organy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest osobą prawną, zgodnie z tym w jej imieniu muszą działać osoby fizyczne, które piastują stanowiska członków jej organów (Hrončok, 2015, s. 12). Organy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością należą do dwóch rozłącznych grup. Pierwszą z nich stanowią organy obligatoryjne, którymi są:

- walne zgromadzenie,
- zarząd (Kountunová, s. 20).

Z kolei organem fakultatywnym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest rada nadzorcza (tamże, s. 39).

7.1. Walne zgromadzenie

Najważniejszym organem słowackiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest *ex lege* jej walne zgromadzenie, które posiada bardzo szerokie kompetencje. Do jego zadań należy:

- a. Potwierdzanie działań osób działających w imieniu spółki przed jej powstaniem.
- b. Zatwierdzanie zwykłych i nadzwyczajnych sprawozdań finansowych oraz rozstrzyganie w przedmiocie podziału zysku i pokryciu strat.
- c. Uchwalanie statutu spółki i jego zmian, jeśli ustawa nie stanowi inaczej (jak wskazano wyżej, statut spółki jest dokumentem odrębnym od umowy spółki, którego charakteryzuje fakultatywność. Jest to także regulacja zupełnie odrębna od polskiej, w której statut jest dokumentem charakterystycznym dla spółki akcyjnej).
- d. Podejmowanie decyzji o zmianie umowy spółki, jeśli ustawa lub umowa spółki powierza te kompetencje walnemu zgromadzeniu.
- e. Decydowanie o podwyższeniu lub obniżeniu kapitału zakładowego oraz o wkładzie niepieniężnym.
- f. Powoływanie, odwoływanie i wynagradzanie członków zarządu.
- g. Powoływanie, odwoływanie i wynagradzanie członków rady nadzorczej.
- h. Wyłączenie wspólnika na podstawie § 113 i 121 s.k.h. oraz decydowanie o złożeniu wniosku o wyłączenie wspólnika na podstawie § 149 s.k.h.
- i. Decydowanie o zamknięciu spółki lub zmianie jej formy, jeśli dopuszcza to umowa spółki.
- j. Decydowanie o zawarciu umowy o sprzedaży przedsiębiorstwa lub umowy o sprzedaży części przedsiębiorstwa.

k. Inne kompetencje oddane walnemu zgromadzeniu na podstawie ustawy, umowy spółki lub jej statutu.

Powyższe „inne kompetencje” to np. powołanie i odwołanie prokurenta na podstawie § 125 ust. 2 s.k.h. Zgodnie bowiem z brzmieniem § 125 ust. 3 s.k.h. walne zgromadzenie może zastrzec do swoich kompetencji także podejmowanie wszystkich decyzji, które w przeciwnym wypadku należą do kompetencji innych organów spółki. Uprawnienie to nie obowiązuje jednak w przeciwną stronę – walne zgromadzenie nie może delegować swoich kompetencji na inny organ spółki (Becková, 2015, s. 22). Walne zgromadzenie zwoływane jest minimalnie raz w ciągu roku (Kresaňová & Bulková, 2017, s. 151). Oczywiście, umowa spółki może w tym zakresie przewidywać szersze obostrzenia.

7.2. Zarząd

Zgodnie z § 133 ust. 1 s.k.h. w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością musi zostać powołany zarząd, który składa się z jednego lub większej liczby członków. Regulacja § 133 ust. 4 s.k.h., zgodnie z którą członkami zarządu mogą być zarówno wspólnicy, jak i osoby trzecie, pozwala na wprowadzenie do tego także znaczącego organu profesjonalistów. Powyższe także przemawia niejako na korzyść słowackiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – nie jest to bowiem możliwe w przypadku słowackich spółek osobowych, tj. spółki jawnej i spółki komandytowej.

W przypadku, gdy zarząd składa się z większej liczby członków, każdy z nich może działać w imieniu spółki samodzielnie, jeśli jej umowa nie stanowi inaczej. Ograniczenie uprawnień członka zarządu leży wyłącznie w kompetencjach walnego zgromadzenia lub może wynikać z umowy spółki. Ograniczenie to nie obowiązuje wobec osób trzecich. Decyzje zapadają większością głosów, jednak w tym aspekcie umowa spółki może przewidywać wyższy wymóg głosów.

Jak zostało to wcześniej wskazane, powoływanie, odwoływanie i wynagradzanie członków zarządu należą do wyłącznej kompetencji walnego zgromadzenia. Członek zarządu traci swoją funkcję w przypadku:

- śmierci,
- zrzeczenia się funkcji,
- upływu okresu, na jaki został powołany,
- utraty lub ograniczenia zdolności do czynności prawnych (Kováčsová, Kropaj, Škrinár & Dashöfer, 2020, para. 1).

Członków zarządu obowiązuje także zakaz konkurencji (Kresaňová & Bulková, 2017, s. 160). W przypadku, gdy z umowy spółki lub statutu nie wynikają dalsze ograniczenia, członek zarządu nie może:

1. we własnym imieniu lub na własny rachunek prowadzić działalności, które pozostają w związku z działalnością gospodarczą spółki,
2. pośredniczyć w imieniu innych osób w prowadzeniu interesów ze spółką,
3. uczestniczyć w innej spółce jako wspólnik z nieograniczoną odpowiedzialnością,
4. wykonywać innych czynności jako organ lub członek organu lub innego organu innej osoby prawnej z podobnym przedmiotem działalności, chyba że jest to inna osoba prawna, w której działalności uczestniczy spółka, w której jest on członkiem zarządu (zob. § 136 s.k.h.).

7.3. Rada nadzorcza

Jedynym fakultatywnym organem powoływanym w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością jest rada nadzorcza, składająca się z minimum trzech członków. Zostaje ona powołana wyłącznie, gdy wymóg ten przewidziano w umowie spółki (zob. § 137 s.k.h.). Jest to kolejna zaleta tego typu spółki nad drugą ze słowackich spółek kapitałowych – spółką akcyjną, w której rada nadzorcza jest organem obligatoryjnym (w prostej spółce akcyjnej rada nadzorcza także jest organem fakultatywnym) (Šándorová, 2012, s. 14). Pod tym względem spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest podmiotem mniej sformalizowanym, co *prima facie* jest atrakcyjne dla inwestorów.

Do zadań rady nadzorczej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zgodnie z § 138 ust. 1 s.k.h. należą:

- nadzór nad działaniami zarządu,
- badanie ksiąg handlowych i księgowych oraz innych dokumentów, a także kontrola zawartych w nich informacji,
- badanie sprawozdań finansowych, które spółka jest zobligowana przygotować na podstawie odrębnych przepisów, a także propozycji podziału zysku lub pokrycia straty. Następnie rada nadzorcza przedkłada swoje stanowisko w powyższej materii walnemu zgromadzeniu,
- składanie walnemu zgromadzeniu sprawozdań w terminie wskazanym w umowie spółki, a w razie braku takich regulacji – raz w roku.

Co więcej, analogicznie jak ma to miejsce w przypadku członków zarządu – członków rady nadzorczej także obowiązuje zakaz konkurencji (Poloncová, 2013, s. 30).

8. Regulacje prawa podatkowego

Na zainteresowanie spółką z ograniczoną odpowiedzialnością wpływać mogą także względy podatkowe, zwłaszcza od momentu wejście w życie nowelizacji prawa podatkowego, tj. od dnia 1 stycznia 2020 r. Na jej podstawie oprócz dwóch wcześniej obowiązujących stawek: w wysokości 21% – w przypadku podatku dochodowego i w wysokości 7% – podatku od dywidend, wprowadzono nową, niższą stawkę podatku dochodowego w wysokości 15% w stosunku do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, których dochód nie przekracza 100 000 euro w okresie rocznym. Analogiczną regulację wprowadzono także w stosunku do działalności gospodarczych (Hôra, 2020, para. 28 n.).

9. Problematyka braku zainteresowania prostą spółką akcyjną

Niemożliwe jest przeprowadzenie próby charakterystyki fenomenu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością bez zwrócenia uwagi na fakt nowelizacji s.k.h., która umożliwiła tworzenie na terenie Słowacji kolejnego typu spółek kapitałowych – prostej spółki akcyjnej (Zákon z 12. novembra 2015).

Pomimo zapowiadanych walorów i korzyści prostej spółki akcyjnej, takich jak np. niski kapitał zakładowy w wysokości 1 euro, co miało spowodować zainteresowanie tego typu spółką przedsiębiorców posiadających dobry pomysł, ale niemających odpowiedniego kapitału, nie zaobserwowano znaczącej liczby nowych spółek tego typu. Wystarczy wskazać, że możliwość jej założenia istnieje od 1 stycznia 2017 r. (Slovak Business Agency, para. 1). Statystyki pokazują jednak, że przedsiębiorcy nie są nią zainteresowani. W 2017, 2018 i 2019 r. założono odpowiednio 55, 65 oraz 58 prostych spółek akcyjnych (FinStat, 2020, wykres 3). Tendencja ta jest dość stała. O ile ich liczbę w 2017 r., a więc przez pierwszy rok funkcjonowania, można było potraktować jako swoisty sceptycyzm rynku co do nowych rozwiązań prawnych, to następne dwa lata pokazały już raczej brak przekonań odnośnie do tej formy. W tym kontekście wskazać należy, że praktycznie nierealne jest efektywne prowadzenie działalności gospodarczej z tak niskim kapitałem zakładowym, jak ma to miejsce w przypadku prostej spółki akcyjnej. Niemożliwe jest prowadzenie tego rodzaju przedsięwzięć, posiadając majątek w wysokości 1 euro. Wydaje się, że jest to argument, dla którego prosta spółka akcyjna nie jest zjawiskiem atrakcyjnym dla inwestorów. W praktyce

działalności gospodarczej zawsze potrzebny będzie większy kapitał – w tym przypadku istnieje możliwość wyboru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Podsumowanie

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest swoistym fenomenem spośród typów spółki na Słowacji. Świadczy o tym przede wszystkim to, że ta forma prowadzenia działalności gospodarczej dominuje w tym państwie.

Istnieje wiele powodów, dla których forma spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zyskała rzeszę zwolenników. Wśród najważniejszych wymienić należy:

1. stosunkowo niski minimalny kapitał zakładowy, który wynosi jedynie 5000 euro, a więc pięciokrotnie mniej, niż ma to miejsce w przypadku słowackiej spółki akcyjnej, gdzie minimalny kapitał zakładowy wynosi 25 000 euro;
2. możliwość różnego i przede wszystkim skrajnego ukształtowania liczby wspólników – od min. 1 do maks. 50;
3. ograniczona odpowiedzialność za zobowiązania – wspólnicy odpowiadają jedynie do wysokości swojego niespłaconego wkładu ujawnionego w rejestrze handlowym;
4. niski minimalny wkład wspólnika wynoszący jedynie 750 euro. Co więcej, wkład ten nie musi zostać wniesiony od razu – istnieje możliwość rozłożenia wpłaty udziału do maksymalnie 5 lat od założenia spółki;
5. możliwość dużych modyfikacji postanowień kodeksowych w drodze innego ich uregulowania w umowie spółki, np. w zakresie podziału zysku, decyzji co do powołania rady nadzorczej, utworzenia kapitału rezerwowego już przy samym założeniu spółki;
6. możliwość powołania na członków zarządu profesjonalistów, a nie tylko wspólników spółki, jak ma to miejsce w przypadku spółek osobowych, tj. spółki jawnej i spółki komandytowej.

Najważniejszym wnioskiem wyłaniającym się z niniejszego artykułu jest fakt, że na Słowacji wśród spółek kapitałowych nie ma dobrej alternatywy dla spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jako podstawowego typu prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółki. Spółka akcyjna jest wysoce sformalizowana i przeznaczona głównie dla przedsięwzięć, w których konieczne jest zebranie dużego kapitału, z kolei prosta spółka akcyjna nie wiąże się z szerszym zainteresowaniem, głównie wskutek istnienia już w porządku prawnym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Brak popularności tego typu spółki, przy

jednoczesnym dorobku doktryny i judykatury prawa słowackiego co do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, z pewnością nie przyczynią się w najbliższych latach do wzrostu zainteresowania prostą spółką akcyjną, wobec czego to nadal w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością upatrywać należy przyszłość słowackiego prawa spółek.

Bibliografia

Akty prawne

Rozsudek Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2001.

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (tekst jedn. Dz.U. 2019, poz. 505 ze zm.).

Zákon č. 389/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Zákon z 12. novembra 2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, č. 389/2015 Z.z.

Literatura

AKMV. *Zodpovednosť za dlhy spoločnosti a zánik účasti spoločníka v spoločnosti*. Pobra-no z: <https://www.akmv.sk/zodpovednost-za-dlhy-spolocnosti-a-zanik-ucasti-spolocnika-v-spolocnosti> (13.10.2020).

Andrášová, M. (2014). *Založenie a vznik obchodnej spoločnosti*. Bańska Bystrzyca. Pobra-no z: https://is.bivs.cz/th/d6q53/BP_Andrasova_Maria_BB_PAvPS.doc (13.10.2020).

Bartko, T. (2018). *Spoločník s.r.o. – jeho práva a povinnosti*. Pobra-no z: <https://www.podnikajte.sk/sro/spolocnik-sro-prava-povinnosti> (13.10.2020).

Bartko, T. (2019). *Rezervný fond s.r.o*. Pobra-no z: <https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/rezervny-fond-sro> (13.10.2020).

Bartová, Z., Škrinár, A., Dashöfer, V. (2019a). *Schéma práv spoločníka*. Pobra-no z: <https://sro.dashofer.sk/onb/schema-prav-spolocnika-uniqueidmRRWSbk196FPkyDafLfWAPQEY8KXghZiU0fG9Jb6b6z0hLlpK6zKkA/> (13.10.2020).

Bartová, Z., Škrinár, A. & Dashöfer, V. (2019b). *Právo spoločníka na podiel na zisku a jeho zdaňovanie*. Pobra-no z: <https://sro.dashofer.sk/onb/33/pravo-spolocnika-na-podiel-na-zisku-a-jeho-zdanovanie-uniqueidmRRWSbk196FPkyDafLfWAPQEY8KXghZIHE5QDhiuodO5m16zizEjmg/> (14.10.2020).

Becková, D. (2015). *Vnútorne štruktúrovanie a delegácia rozhodovacích právomocí medzi členmi orgánu obchodnej spoločnosti, delegácia rozhodovania navonok*.

- W: K. Csach & D. Roštás, *Orgány obchodných spoločností* (s. 19-27). Koszyce. Pobrano z: https://www.upjs.sk/public/media/1084/Zbornik_42.pdf (14.10.2020).
- Cukerová, D. (2018). *Jednoduchá spoločnosť na akcie – úvodné predstavenie*. Pobrano z: <https://www.pravnenoviny.sk/jednoducha-spolocnost-na-akcie-uvodne-predstavenie> (14.10.2020).
- Finančné centrum Peniazoch. (2017). *Najčastejšia forma podnikania na Slovensku*. Pobrano z: <https://openiazoch.zoznam.sk/cl/177525/Najcastejsia-forma-podnikania-na-Slovensku> (14.10.2020).
- FinStat. (2020). *Štatistika počtu vzniknutých a zaniknutých firiem, právnických osôb a živnostníkov*. Pobrano z: <https://finstat.sk/analyzy/statistika-poctu-vzniknutych-a-zaniknutych-firiem> (14.10.2020).
- Gajdošová, I. (2010). *Konateľ v spoločnosti s ručením obmedzeným*. Bańska Bystrzyca. Pobrano z: https://is.ambis.cz/th/r7yu8/Konatel_s.r.o..pdf (14.10.2020).
- Gmitter, P. (2013). *Práva a povinnosti spoločníkov v spoločnosti s ručením obmedzeným*. Bańska Bystrzyca. Pobrano z: <https://is.ambis.cz/th/fxbmi/bp-gmitter.pdf> (14.10.2020).
- Hóra, T. (b.d.). *Živnosť alebo S.R.O.? Porovnanie pre rok 2020*. Pobrano z: https://www.sroonline.sk/blog_clanok_ivnost-alebo-sro-porovnanie#4 (14.10.2020).
- Hrončok, D. (2015). *Konateľ v spoločnosti s ručením obmedzeným – jeho práva, povinnosti a zodpovednosť*. Bańska Bystrzyca. Pobrano z: https://is.ambis.cz/th/ef3ne/BP_David_Hroncok.pdf?lang=sk;stahnout=1 (14.10.2020).
- Kidyba, A. (2020). *Komentarz aktualizowany do art. 1-300 Kodeksu spółek handlowych*, LEX 2020.
- Koutunová, J. (b.d.). *3 fakultatívne orgány spoločnosti s ručením obmedzeným*. Pobrano z: https://is.ambis.cz/th/mslis/Bakalarska_praca_-_Organy_spolocnosti_s_ru-cenim_obmedzenym.pdf (14.10.2020).
- Kováčsová, T., Kropaj, M., Škrinár, A. & Dashöfer, V. (2020). *Zánik funkcie konateľa*. Pobrano z: <https://sro.dashofer.sk/onb/33/zanik-funkcie-konatela-unique-idmRRWSbk196FPkyDafLfWAPQEY8KXghZlIgEjbrcotwk-Xnh18Kpnlw/> (14.10.2020).
- Kresaňová, S. & Bulková, O. (2017). *Poradca 2017, 1-2. Obchodný zákonník po novelách z komentárom. Obchodné spoločnosti. Podnikanie. Imanie*. Žylina: Poradca.
- Macejová, M. (b.d.). *Založenie s.r.o. bez povinnosti vkladu – je to ozaj tak?*. Pobrano z: <http://www.sroportal.sk/blog/zalozenie-s-r-o-bez-povinnosti-vkladu-ozaj-tak/> (14.10.2020).
- Marônek, J. (2019). *Výhody a nevýhody jednoduchej spoločnosti na akcie*. Pobrano z: <https://maronekpartners.sk/blog/vyhody-a-nevyhody-j-s-a-jednoduchej-spolocnosti-na-akcie> (14.10.2020).

Obchodný zákonník, č. 513/1991 Zb.

Nevoľná, Z., Škrinár, A. & Dashöfer, V. (2019). *Stanovy spoločnosti s ručením obmedzeným*.

Pobrano z: <https://sro.dashofer.sk/onb/33/stanovy-spolocnosti-s-rucenim-obmedzenym-uniqueidmRRWSbk196FPkyDaflfWAPQEY8KXghZiWHvTBXbmUh0Suib7RkyT3Q/?wa=W1410ENPM04> (14.10.2020).

Pohlod, I., Horniaček, P. & Dashöfer, V. (2017). *Tvorba rezervného fondu*. Pobrano

z: https://www.uad.sk/33/tvorba-rezervneho-fondu-uniqueidmRRWSbk196FPkyDaflfWAjdHiylGHPw7KYNHsBRs6xgWI7b-L3KTwa/?uri_view_type=5 (14.10.2020).

Poloncová, M. (2013). *Dozorné orgány obchodnej spoločnosti – význam, funkcia a právna úprava v Slovenskej republike*. Bańska Bystrzyca. Pobrano z: https://is.ambis.cz/th/18833/bisk_b/BP_-_2013__Poloncova__PAPS_-_pred_kontrolou.pdf (14.10.2020).

Pongóová, N. (2011). *Charakteristika personálnych a kapitálových spoločností*. Bańska Bystrzyca. Pobrano z: https://is.ambis.cz/th/ewm0r/Bakalarska_praca_Pongoo-va_Noemi.pdf (14.10.2020).

Šándorová, L. (2012). *Orgány akciovej spoločnosti*. Bańska Bystrzyca. Pobrano z: https://is.ambis.cz/th/pofi0/BAKALARSKA_PRACA_komplet.pdf (14.10.2020).

Seneši, N. (2015). *Výhody a nevýhody s.r.o.* Pobrano z: <https://www.podnikajte.sk/sro/vyhody-a-nevyhody-sro> (14.10.2020).

Slovak Business Agency. (b.d.). *Jednoduchá spoločnosť na akcie*. Pobrano z: <http://www.sbagency.sk/jednoducha-spolocnost-na-akcie> (14.10.2020).

Ukropec, A. (2016). *Porovnanie slovenskej a českej právnej úpravy spoločnosti s ručením obmedzeným*. Pobrano z: <https://www.epi.sk/odborny-clanok/porovnanie-slovenskej-a-ceskej-pravnej-upravy-spolocnosti-s-rucenim-obmedzenym.htm> (14.10.2020).

Vargová, E. (2014). *Spoločenská zmluva a jej zmena*. Bańska Bystrzyca. Pobrano z: https://is.ambis.cz/th/w9rya/bakalarska_praca_Eva_Vargova.pdf (14.10.2020).

Vidová, J. (2015). *Právne postavenie spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným*. Bańska Bystrzyca. Pobrano z: https://is.ambis.cz/th/21975/bisk_b/BP.pdf (14.10.2020).

Streszczenie

W artykule starano się scharakteryzować najważniejsze właściwości słowackiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, próbując tym samym wytłumaczyć jej fenomen, polegający na tym, że ten rodzaj spółki jest najczęściej wybieranym przez przedsiębiorców na Słowacji. Tekst został podzielony na cztery zasadnicze części, w których przedstawiono przede wszystkim poszczególne zalety słowackiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W pierwszej części tekstu podano podstawowe informacje. W ko-

lejnęj zaprezentowano najważniejsze informacje dotyczące poszczególnych organów tej spółki. W części trzeciej podjęto próbę krótkiego wyjaśnienia braku zainteresowania prostą spółką akcyjną, która niejako miała być dużo bardziej przystępna dla przedsiębiorców. Z kolei w ostatnim, czwartym fragmencie zawarto podsumowanie, przedstawiające w punktach najważniejsze cechy słowackiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które czynią ją najbardziej atrakcyjną dla przedsiębiorców.

SŁOWA KLUCZOWE: spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, prawo spółek, spółka, słowacki kodeks handlowy.

Summary

The article attempts to characterize the most important properties of a Slovak limited liability company, trying to explain its phenomenon, which is the fact that this type of company is most frequently selected by entrepreneurs in Slovakia. The text has been divided into four main parts, which present the individual advantages of the Slovak limited company. The first part of the text presents basic information. The second one presents the most important information on individual bodies of this company. The third part tries to explain briefly the lack of interest in a simple joint-stock company, which, in theory, is supposed to be more accessible to entrepreneurs. The last fourth fragment contains a short summary, presenting in points the most important features of the Slovak limited company, which make it the most attractive for entrepreneurs.

KEYWORDS: limited liability company, company law, company, slovak commercial law.

Nota o autorze

Karolina Palka – mgr, Uniwersytet Jagielloński, Katedra Prawa Karnego; główne obszary działalności naukowej: prawo karne, prawo gospodarcze; e-mail: karolina.palka@doctoral.uj.edu.pl; ORCID: 0000-0002-7213-2569.